

ORGANISERING AV ET LOKALLAG

DIS-Møre og Romsdal (DIS-MR) ble stifta 28. mai 1994 som lokallag nr. 6 i Norge. Allerede ved nyttår dette året var det 92 medlemmer i laget og etter 3 aktive år hadde laget over 250 medlemmer. Dette var en kraftig vekst som krevde at styret måtte se på hvordan laget skulle organiseres.

Allerede det første driftsåret ble det arrangert en spørreundersøkelse blant medlemmene. Her kom det tydelig fram fra de som svarte, at det var et stort ønske om samlinger for medlemmene med god tid til samtaler og uformelle aktiviteter.

Dersom man tar for seg kartet over Møre og Romsdal, skjønner man at det tar tid å reise fra den ene enden av fylket til den andre enden. Molde ligger omtrent midt i fylket. De som skal reise dit fra ytterpunktene, må minst ta 2 ferger og kanskje også betale for ett fastlandssamband. Bor du for eksempel på Smøla, vil ei slik reise til Molde ta ca. 3 timer og du har betalt rundt 220 kr i billetter for en veg. Dersom møtet er i Ålesund, vil det bety enda ei ferge og nesten 2 timer til i reisetid. Sammenligner vi dette med Østlandet, betyr det at med ei kjøretid på 3 timer skulle et medlem på Lillehammer kjøre helt til Oslo for å være med på et møte. Ville det blitt god tatt?

De 5 første åra 1994 - 98.

Allerede i 1995 bestemte styret seg for at medlemsmøta skulle arrangeres rundt om på flere steder i fylket. Det ble derfor arrangert medlemsmøter i Ålesund, Molde, Elnesvågen og Kristiansund. Parallelt med dette ble det kjørt lokale møter på Valderøya, i Surnadal og på Sjøholt. På møta var det foredrag, diskusjoner, visning av kilder på internett, men ikke minst et sosialt samvær. I årsmeldinga for dette året står det at man arrangerte 4 vanlige medlemsmøter og 5 lokale møter i løpet av 1995. Denne hausten ble også den første lokale gruppa formelt stifta. Den hadde møta sine på Røde Korshuset på Sjøholt med Terje Misund som pådriver og ildsjel. Fra notater kan vi se at mange av medlemmene hadde problemer med det tekniske utstyret, både sitt eget og tilknytning på stedet. På disse lokale møta kom det faktisk medlemmer fra hele fylket. Behovet for slike møter viste seg etter hvert å være ganske stort.

Året etter i 1996 ble det arrangert 5 medlemsmøter rundt om i fylket og 7 lokalmøter på Sjøholt. I Slektsposten dette året skriver leder Kjell Ivar Farstad: *"Lokale møter som blir arrangert på en fast dag en gang pr. måne, ser ut til å ha en fremtid. Vårt fylke er fra naturen splittet med fjell og fjorder. Dette betyr at en bruker lang tid på å reise fra sør til nord og omvendt. På Sjøholt har laget sammen med lokale ildsjeler dannet en form på lokale møter som ser ut til å virke bra."*

Den høge aktiviteten rundt om i fylket førte til slitasje på de tillitsvalgte og særlig de som satt i styret. Til årsmøtet året etter skriver den samme lederen: *"Året 1996 var ikke bare et glansår, men også en sterk belastning på medlemmene i styret. Hittil har det vært tradisjon i laget at det er styrets medlemmer som både arrangerer møter, samt reiser ut og deltar aktivt på medlemsmøtene med forskjellige aktiviteter. Fylket vårt er stort og dette tar fryktelig mye tid for den enkelte."*

I disse åra prøvde man å få til faste møtedager på flere andre steder i fylket, men lyktes ikke. Det ble bare med sporadiske møter med styret som hovedaktør. Det skrives om ei lokal gruppe i Sykkylven, men den ser ikke ut til å ha fungert med faste møter hver måned. I løpet av 1996 lanserte styret den tanken at fylket burde inndeles i regioner med små lokale grupper. Man fulgte dette opp gjennom oppnevning av lokale kontaktpersoner på 6 steder våren 1997. Dette ga resultat og denne hausten starta man opp 3 nye grupper i Rauma, på Valderøya/Giske og i Kristiansund. Dermed var man etter vel 3 års drift oppe i 4 fungerende lokale grupper

med forholdsvis faste, månedlige møter. Dette førte til ei stor avlastning for styret med hensyn til ansvar for møta.

Året etter skriver lederen Harald Vågene: *”Tanken om at medlemmene rundt om i vårt vidstrakte fylke vil få mest ut av medlemskapet dersom de har en møteplass i lokale fora, sees på som bærebjelken i den framtidige organiseringen. En del slike fora er allerede i funksjon. I tillegg til det kommer arrangement som blir fylkesstyret sitt ansvar.”*

Nå har tanken om lokale grupper på forskjellige steder i fylket fått skikkelig rotfeste både i fylkeslagets styre og hos mange av medlemmene.

Oppstart av nye lokale grupper i 1999.

Året 1999 ble et merkeår hvor 2 store lokale grupper ble stifta. Hausten dette året ble det satt i gang faste månedlige møter både i Ålesund og Molde. På begge stedene hadde det vært et par møter hvert år i regi av fylkesstyret, men nå ble det valgt egne grupper som satte det hele i system. På et par andre steder i fylket hadde man kontaktpersoner opp mot fylkesstyret, men man greide ikke å få danna grupper som fungerte skikkelig. Flere fra styret var rundt og arrangerte åpne møter, men man greide ikke å få valgt personer som kunne ta på seg det videre arbeidet. Fortsatt er Sykkylven nevnt som aktuelt sted for ny gruppe, samt Ørsta-Voldaområdet, uten at man greide å få fasthet over møta. Fra rapportene fra 2000 kan vi se at det ble arrangert 10 møter i Molde og 8 møter i Rauma dette året. I et notat fra 2001 går det fram at gruppa i Sykkylven, kalt Sykkylven Slechtsforum, ikke var medlem i DIS-Norge. Dermed kunne de heller ikke få økonomisk støtte fra DIS-MR.

De siste gruppene dannes 2005 – 2010.

Nå ble det noen år hvor aktiviteten ser ut til å være stabil på de stedene hvor det var danna grupper. Samtidig skal man være klar over at det i åra 2000 – 2002 var en del uro og uenighet både innad i styret og mellom grupperinger av medlemmer. Det ble til og med på et av årsmøta satt fram forslag om å dele DIS-MR i 2 fylkeslag. Heldigvis ble dette nedstemt med klart flertall. Dette gjorde nok sitt til at påtrykket for å danne nye lokale grupper ikke var så stort. Hausten 2005 ble det så bestemt å starte opp gruppe på Smøla, og året etter både i Sunndal og ute på Aukra. I 2007 kom det grupper i Haram og på Averøya, samt ei ny gruppe våren 2009 i Surnadalsområdet kalt Slechtsforum for Indre Nordmøre. Siste tilskudd er den nystarta gruppa for Sykkylven og Stranda, stifta 2. februar i år. Dette gir totalt 13 grupper, men da gruppa i Rauma ble nedlagt i 2006, er det nå 12 grupper i Møre og Romsdal. Ei av disse, Kristiansundsgruppa, er i dvale, men det jobbes for å få den i full drift igjen.

Hvorfor måtte DIS-MR ha lokale grupper?

En av hovedgrunnene for opprettelse av lokale grupper var og fortsatt er kommunikasjonene mellom de ulike deler av fylket vårt. Her er mange ferger og dermed lang reisetid mellom de 3 hovedbyene. Dette er det gjort greie for helt først i artikkelen. En likeså viktig grunn var den belastninga møter spredt rundt om i fylket hadde på medlemmene av det til enhver tid sittende fylkesstyret for DIS-MR. Ønsket om møter rundt om i fylket var stort fra medlemmene, og de første styra prøvde derfor å legge møta spredt rundt om i hele fylket. Dette lyktes de med, men det førte til at medlemmene så fordelene med å ha kort reisetid til et møte.

Medlemsmassen vokste også fort, 250 medlemmer allerede i 1997, noe som førte til ønske om enda flere møter, og stort press på styremedlemmene. Dette var en spiral som kunne ha endt galt. Heldigvis løste den seg ved at medlemmer tok på seg ansvar som kontaktpersoner i de ulike gruppene.

Lokalgruppene si tilknytning til fylkeslaget.

Lokalgruppene har egne valgte styrer med egen økonomi etc. Størrelsen på styrene varierer fra 1-2 til 5 personer. Allerede i 1997 vedtok styret noen prinsipper i forhold til lokale grupper:

- De skulle ha en kontaktperson overfor styret i DIS-MR.
- Styret i DIS-MR skulle på forhånd være orientert om sted, dato og møtetidspunkt for all møteaktivitet.
- Alle utgiftene ved hvert møte skulle dekkes av de frammøtte. Dette skulle gjøres enten ved å ta inngangsbillett eller ved finansiering på annen måte.
- Det skulle føres loggbok på alle møta.
- Dersom gruppa ble lagt ned, skulle loggbok og eventuelle eiendeler eller overskudd sendes til DIS-MR.
- DIS-MR var ikke ansvarlig for eventuell opparbeidet gjeld for ei slik lokal gruppe. Dette måtte dekkes av deltakerne på slike møter.

Dette var oppe på årsmøtet året etter. Her ba man styret arbeide videre med etablering av lokale grupper, samt hvordan disse skulle styres. På årsmøtet i 2001 var de økonomiske forholda til lokalgruppene oppe som egen sak. Her ble det diskutert hvor mye man skulle støtte de ulike gruppene med pr. år. Skulle støtten gå etter antall oppmøtte, aktiviteten etc? Det ble vedtatt å sette ned ei gruppe på 3 personer som skulle utrede dette og legge det fram på det neste årsmøtet.

Saka kom så opp for årsmøtet i 2002, og her ble følgende retningslinjer vedtatt:

1. Styret i DIS-MR skulle velge 1 kontaktperson for hver gruppe for 2 år om gangen, etter forslag fra gruppa.
2. Gruppa skulle sjøl velge egen leder i en ledelse, ikke styre, på minimum 3 personer.
3. Medlemmene skulle ikke betale kontingent til den gruppa de var med i.
4. Hver gruppe skulle legge fram ei enkel årsmelding for styret i DIS-MR. Dette skulle være ei forutsetning for å få tilskott.
5. Hver gruppe skulle ytes et fast tilskott hvert år i henhold til budsjettet for DIS-MR.
6. Gruppene skulle kunne søke styret i DIS-MR om tilskott til spesielle aktiviteter.
7. Ved oppløsning av ei gruppe, skulle midlene overføres til DIS-MR.

De første åra ble det gitt et tilskott på 1.500 kr. til nye grupper som et oppstartingstilskott, samt til grupper som gikk tom for penger. Flere av gruppene har etter dette vedtaket søkt fylkesstyret om midler til innkjøp av datautstyr så som PC-er, projektorer, skannere, harddisker og routere. Dessuten har de fått dekt utgifter for avholdte kurs og til leie av møtelokaler. Alle disse søknadene har så langt blitt innvilga. Og enda har vi i DIS-MR penger igjen på bok. Dette beviser at høg aktivitet fører til flere medlemmer som igjen genererer høyere inntekter til laget. Aktiviteten og møtefrekvensen blir større med lokale grupper, og dermed øker utgiftene. Drift av alle disse gruppene koster nok mer enn utgiftene med å drifte et enkelt fylkeslag.

Det er disse retningslinjene styret i DIS-MR har prøvd å følge ved opprettelse av nye grupper rundt om i fylket. Punkt 1 med 1 kontaktperson for hver gruppe utenom de som er i ledelsen, har man ikke gjennomført. Man har forholdt seg til den valgte lederen for gruppa. Disse retningslinjene ser ut til å fungere godt. Hele tida er man avhengig av de som til enhver tid deltar på møta og aktivitetene i de lokale gruppene. Som man ser foran, har vi hatt grupper som er blitt nedlagt og som ligger i dvale, samt at vi har hatt uro og uoverensstemmelser innad i enkelte grupper. Dette er noe man bare må leve med i et dynamisk organisasjonssystem.

Fordelen med lokale grupper.

Små lokale grupper fører til at flere av medlemmene får innflytelse på det som skal skje på møta. Tankegangen til de sittende fylkesstyra siden 2003 har vært at medlemmene skal settes i fokus. Dessuten kom tidlig inn den tanken at det var mange medlemmer rundt om som kunne bidra med noe. Allerede i 1995 skriver man at "Alle kan eit eller anna som andre ikkje kan." Dette har vært motto i de fleste lokale gruppene. På møta har man oppfordra medlemmene til å vise fram og fortelle om det de har funnet ut. Dette har ført til at flere har stått fram og holdt korte eller lange foredrag om ulike emner. Det er allveg noen som vet mer i et emne enn de andre som er til stede på et møte. Disse potensiala hos medlemmene er man bare nødt til å utnytte. Det er sjelden man har innleide foredragsholdere på møta som blir arrangert i regi av DIS-MR i dag, og slik har det egentlig vært sia oppstarten i 1994.

Dessuten er opplæringsdelen satt i høgsetet. Vi er jo ei dataforening, og derfor er det viktig at våre medlemmer lærer seg å bruke det verktøyet de har foran seg. Det er ikke noe vits i å kjøpe seg ei datamaskin dersom man ikke kan å bruke den. Gruppene har på sine møter de siste 10 - 12 åra drevet med utstrakt undervisning i bruk av datamaskin og hvordan finne fram på nettet. Det har derfor vært viktig å legge møta til steder hvor det har vært god internettilgang.

Med flere små grupper fordelt rundt der hvor medlemsmassen er, er det større muligheter for at medlemmene kan dra på et møte i DIS. Gruppene skal hvert år i januar sende inn en kort rapport om hva de har holdt på med og hvor mange møter de har hatt i løpet av det foregående året. Enkelte grupper lager omfattende rapporter, mens andre bare skriver 5-10 linjer. Dette er helt i orden for det er ikke meninga at dette skal være byråkratisk og vanskelig. Ut fra rapportene kan vi se hvor mange som har vært i gjennomsnitt på møta i hver gruppe. Når vi så legger i hop disse talla, får vi fram at rundt 20 - 25 % av medlemsmassen er på medlemsmøta hver måned. Ved sia av dette arrangeres det ulike møter på bibliotek, i ulike registreringsgrupper, i EMBLA- eller TMG-grupper etc. Møteaktiviteten er med andre ord stor i vårt langstrakte fylke. I 2009 har vi hatt 10 fungerende grupper og med et gjennomsnitt på 7 møter i hver gruppe, gir dette nesten 80 lokale medlemsmøter på ett år, samt møter i andre brukergrupper.

Jeg tør påstå at gjennom de valg vi har gjort i vårt fylke med hensyn til opprettelse av lokale grupper og hvordan de drives, har fått

- flere **aktive** og **engasjerte** medlemmer.
- flere medlemmer som har tatt ansvar for hva de skal holde på med på møta.
- flere medlemmer som kan lede møter og arrangere møter.
- kortere reisetid for medlemmene til møta våre.

Oppgavene til fylkesstyret.

Gjennom de lokale gruppene blir fylkesstyret avlasta slik at dette kan bruke mer av si tid til å planlegge hvordan organisasjonen skal fungere. Det ser ut som om de største gruppene legger ned mer frivillig innsats enn fylkesstyret. Det er trolig like arbeidsomt i ei aktiv gruppe som i fylkeslaget. Derfor er det arbeidet som de lokale gruppene gjør, veldig viktig for utbredelsen av DIS. Lagets første strategiplan ble laga allerede i 1998, og fra og med 2006 har laget hatt egen handlingsplan som er blitt gjennomgått og revidert hvert år.

28. april 2001 var det innkalla 2 medlemmer fra hver gruppe til felles møte på Hotell Rica i Molde sammen med styret og andre tillitsvalgte. Tjue personer møtte til dette første stormøtet i DIS-MR. Møtet var svært vellykka, og fra 2003 har dette vært et årlig møte. Her møter tillitsvalgte fra alle lokale grupper sammen med fylkesstyret og andre ressurspersoner.

Utveksling av erfaringer, orientering om det vi holder på med og planlegging framover er svært viktig på disse møta sammen med god mat og uformelle samtaler mellom møtedeltakerne.

Andre oppgaver som medlemmene av fylkesstyret er ansvarlig for:

- De koordinerer Slektsforskerdagen, mens de ulike arrangementa er rundt i ulike lokalgrupper med god støtte fra medlemmene i fylkesstyret.
- De har også det overordna ansvaret for gravstein- og kirkebokregistreringa med oppnevnte koordinatore.
- De reiser rundt til gruppene og holder inspirasjonsmøter, samt er med ved stiftelsen av nye grupper.
- De deltar også aktivt i møta i lokalgruppene når de er til stede på deres møter.
- En av de enkleste oppgavene som fylkesstyret har, er å dele ut penger til lokalgruppene slik at de kan driftes forsvarlig.
- De 3 siste åra har fylkesstyret arrangert tur til historiske steder en lørdag i juni. Dette har vært veldig populært og har sveisa medlemmene sammen. Så langt har vi besøkt Lesjaområdet, Skotet i Geirangerfjorden og Hustadvika med Kvitholmen fyr. Også lokale grupper har arrangert turer i sitt nærområde.

Jeg håper at jeg gjennom denne framstillinga har greid å vise hvordan et fylkeslag har utvikla seg fra å være et lag med spredte møter rundt om i Møre og Romsdal til å bli 10 fungerende lokalgrupper med månedlige møter og mange ivrige medlemmer. Jeg har ikke berørt noe særlig den indre aktiviteten i de lokale gruppene, kun nevnt den i enkelte setninger. I bunnen for hele vår virksomhet og gruppenes aktiviteter ligger erkjennelsen av at medlemmene er de viktigste byggesteinene i vår organisasjon. Det er medlemmene som bør være de som til enhver tid bestemmer hva ei gruppe skal holde på med. Uten medlemmenes medvirkning dør en organisasjon ut samme hvor rik den er på penger. Dessuten blir det etter hvert kjedelig å være i en organisasjon som ikke fornyer seg og prøver andre veger for å tilfredsstille sine medlemmer.

Jonny Lyngstad